

1989-III-31

Lapurdiko Bidarten, 1989ko martxoaren 31an egin du Euskaltzaindiak osoen hileroko bilkura. "Bidartea" ostatuan bildu dira: J. Haritschelhar euskaltzainburua, J. M. Lekuona buruordea, J. M. Satrustegi idazkaria, J. A. Arana diruzaina, P. Altuna, P. Charritton, J. L. Davant, A. Irigoyen, E. Knörr, E. Larre, F. Ondarra, Tx. Peillen, J. San Martin eta L. Villasante, euskaltzainak, J. L. Lizundia idazkariordea; R. Badiola Argitarapen eragilea eta J. J. Zearreta, zegozkien gaietan.

X. Diharce, J. Hiriart-Urruty, F. Krutwig, A. Labayen, P. Salaburu eta I. Sarasolak, ezin etorria adierazi dute.

Otsaileko batzar-agiria onartu da.

IZENDAPENAK/KARGU HAUTAKETA

Arratsaldeko laurak laurden gutxiagotan hasi da batzarrea. J. San Martin Ararteko izendatua izan denez, beste karguak utzi behar izan ditu eta euskaltzaindiko buruorde berria hautatzeko bozketak egin dira. Lehen itzulian hamabi euskaltzain osok hartu dute parte zuzenean eta sei ahalmen jaso dira. P. Salaburuk, E. Knörri eman dio ahalmena, J. Hiriart-Urrutyk, J. Haritschelharri, A. Labayenek, J. San Martini, X. Diharcek eta, azken orduan atera behar izan duen P. Charrittonnek, E. Larrerren esku utzi dute euren txartela. 18 hautatzaile, beraz, 13 botu behar direlarik gehiengo nagusia lortzeko.

Lehen itzulian 11 txartel izan ditu J. M. Lekuonak, A. Irigoyenek 5, E. Knörrek bat, eta zuri beste bat.

Bigarren txandari hasiera ematean sartu da batzargelan J. M. Lekuona. Hemeretzi hautesle badira, beraz, oraikoan eta gehiengo soila aski da izendapenerako. Haste-hastetik J. Haritschelhar jaunak J. M. Lekuonaren izena emana du hautagaitzat eta A. Irigoyenek bere burua proposatu du. Garbi esan da, noski, edozein euskaltzain oso berez dela hautagai. Bigarren aldian ere 11 botu izan ditu J. M. Lekuonak, A. Irigoyenek 6, P. Altunak 1, eta zuri bat. Besterik gabe, J. M. Lekuona atera da Euskaltzaindiko buruorde.

Barne izendapenak. Batzarrean izan da beste izendapenik ere. Egitura arruntaren barnean sortutako hutsuneak bete dira jarraian. J. M. Lekuona izango da Euskaltzaindiaren ordezkari Gipuzkoan, J. San Martinek utzitako karguan.

E. Knörr izendatu da HABE erakunderako ordezkari.

Eusko Ikaskuntzari dagokionez, euskaltzainburua eta idazkaria dira haren Batzorde Iraunkorreko partaide. J. Haritschelhar izango da, beraz, Euskaltzaindiko ordezkari berria, J. M. Satrustegik bertan jarraitzen duelarik.

Bestelako izendapenak. Eusko Jaurlaritzatik Kultura eta Turismo Saileko Euskara-Arazoetarako Zuzendaritzak ordezkari bat eskatzen du Euskal Letren Merezimenduzko sariaren epaimahairako. P. Altuna izendatu da eta ordezkoa J. M. Lekuona.

Madrilgo Kultura Ministeritzatik bi ordezkari eskatzen dituzte itzulpenen sariketaren batzorde hautatzailerako, eta hirugarren bat epaimahairako. F. Krutwig eta X. Kintana izango dira batzordekide, eta E. Knörr epaimahaikoa.

Haur nahiz gaztekilako Literatura sorketa sarirako epaimahaikide bat izendatzea eskatu du Madrilgo Kultura Ministeritza horrek berak. Pakita Arregiren izena onartu da.

Bizkaiko Garraio Partzuergoko Lehendakaritzatik euskararekin zerikusia duen lanpostu aukera baterako epaimahaikidea eskatzen dute. A. Irigoyen izendatua izan da eta ordezko P. Uribarren.

Orozkoko Udalak liburuzain-euskarazko-itzultzaile lanposturako iragarria duen deialdiaren ondoren egingo den azterketarako ordezkari R. Badiola izendatu da.

CAMPION-BROUSSAIN, S. A.

Diruzaintza arduratu denez, azkenaldi honetan, Campion-Broussain, S. A. elkartearen birmoldaketaz, J. A. Arana diruzainak aurkeztu du azterketaren iritzi tekniko eta legezko aholkua. Laburtuz, puntu nagusi hauek azpimarra daitezke: Akzio guztien erosketa proposatzen du. Administralgo kontseilua izendatu behar da eta, azkenik, Notariarekin baieztatuko dira erabaki hauek.

Euskaltzaindiak aho batez onartu du akzio guztien berreskuratzea, bera izango delarik aurrerantzean nagusi bakarra. Baimena ematen zaio arduradunari salerosketa Notariaren aurrean baieztatzeko.

Campion-Broussain, S. A. elkartearen kontseilua izendatu da gero:

Burua, euskaltzainburu eta Hizkuntz Atlas batzordeburu den J. Haritschelhar.

Idazkaria, Euskaltzaindiko idazkariordea den J. L. Lizundia.

Ekonomia zaintzale, J. A. Arana diruzaina.

Kontabilitate teknikari, J. J. Zearreta Euskaltzaindiko Ekonomi eragilea.

Bazkideak: I. Sarasola OEH-ren arduradun euskaltzaina, P. Zabaleta legegizon euskaltzaina eta A. Muniategi legegizon urgazlea.

Kontseilu berria legezatu bezain laster egin beza lehen bilkura orokorra eta berezia ibilaldi berriaren abiapuntutzat.

NAFARROAKO HERRI IZENDEGIA

Nafarroako Gobernuaren eskariz egindako Herri Izendegiaren azken atala aurkeztu du E. Knörr Onomastika batzordeko buruak. Eremu erdalduneko sei zerrenda dira, orohar, gaurkoak. Zenbait izenen arazoa aipatu da. Adibidez Urantzia, Los Arcos-en pareko hitza, baztertzearen alde agertu da batzordea. Azken erabakia hartu aurretik bertakoen iritzia jasotzea eskatu du idazkariak.

Iruñean Postako arduradunek Herri izenen zerrenda osoa eskatu dutela datorren urteko gidaliburuan sartzeko, aditzera eman du Nafarroako ordezkariak. Onartu gabe dagoela esan zaielarik, behin-behineko zerrenda izango bada ere, langileen argibidetzat behar-beharrezkoa dutela erantzun dute. Beste urteko argitalpenean zuzendu ezinik ez dagoela.

Izendegi honi buruzko oharrak ekartzeko epea irekirik gelditu da datorren hilabeteko batzarrea bitartean.

GURUTZE HARRIEN HIZTEGIA

Harri marradunen gurutze izenei buruz egindako azken oharrak aurkeztu ditu R. Badiolak dagokion batzordeñoaren izenean. Banan-banan ikusi ondoren zalantzan utzitako hitzak, onarturik gelditu da zerrenda osoa.

PROTOKOLOA ARAUTZEA

Lazkaoko Barne Jardunaldien ildotik, protokolo eta jende aurreko agerpenen arazoak arautzeari buruz, aurre asmoen txosten bat aurkeztu du idazkariordeak. Era honetako gauzen arduradun J. L. Lizundia bera izendatzea onartu da. Hila-bete bateko epea dago banatu den izkribuari oharrak egin ahal izateko.

Euskaltzain hitza. Barne Jardunaldi berorien gaiekin jarraituz, akademilari aipamenak sortzen duen nahasketa azaldu da. Araudiko 3. artikulua hartu da oinarritzat, eta *euskaltzain* nahiz *euskaltzaindikoa* soil soilik egindako aipamena euskaltzain osoei bakarrik dagokiela, esan da. Baina ez da inolako erabakirik hartu, datorren batzarrerako utzi delarik arazoa.

Izen erabilpenarekin batera, hileroko batzar-agiriaren zabalkundea aipatu da. Gerra aurrean ez zen nehoi bidaltzen. Gero euskaltzain oso eta urgazle guztiei banatzen zitzairen. Azken aldi honetan murrizten joan da hartzaileen kopurua eta erabakiren bat hartu beharra ikusten da.

Lehen hilabetean banatzen den agiria ofizialki onartu gabe egon ohi da, eta euskaltzain osoei bakarrik dagokienez onartzea ala ezestea, ez du iduri beste inoren eskura heldu behar lukeenik. Edo, agian, batzarrean partaide izateaz bestalde bertan aipu diren lankideei ere bidaltzen ahal zaie.

Onartutakoan, iritziak ez datoz hain ados. Osoen goizeko batzar-agiria barne eztabaiden lekuko zehatza denez, badirudi zabalkunderako baino funtzio garrantzitsuagoa duela oinarritzko erabilpenari begira.

Arratsaldeko batzarrean egiten da, noski, goizekoen aipamena eta bertan irakurtzen dira txostenak. Batzuren ustez, han dagoenak entzunen du esandakoa, eta ez badator "utz mutur huts". Beste batzu, aldiz, esku zabalaren alde agertu dira; loturak mantentzearen alde, alegia. Loturaren beharrik senditzen ez dutenak ez badira, edo aspaldi eten zutenak agian. Hor datza, noski arazoaren kaka.

Zehaztasun gehiagorik gabe bukatu da eztabaida.

ESKUARTEKOAK

J. M. Leizaola euskaltzain ohorezkoaren hil-berria eman du euskaltzainburuak, datorren hileko batzarrean egingo duelarik J. San Martinek bere merezi-menduen aipamena.

Martxoaren 20an Nafarroako Gobernuako buruarekin egon zen., Zuzendaritza J. San Martin ezik, kargua utzia zuenez ordurako. G. Urralbururekin egon aurretik, A. Colin Lehendakartzako kontseilariak hartu zituen bere bulegoan. Elkarrizketa baikorrak izan ziren bienak. Euskara arloan Euskaltzaindiarekin kon-tatuz lan egiteko xedea agertu zuten eta Hitzarmenaren atzerapenak ere ez duela Euskaltzaindiarekin zerikusirik, azpimarratu zuen A. Colinek. Laster izenpetuko dutela aditzera eman zuen bestalde.

Aita Jorge Riezuko euskaltzain ohorezkoa ikusten izen dela, esan du J. M. Sa-trustegik. Asko poztu zen eta Euskaltzaindiko ekintzen berri jakin mina agertu zuen. Otsailean izanak zirela F. Ondarra, P. Arregi eta hirurak, esan du J. San Martinek.

A. Sagarnak bere doktoradutza lortu du Barcelonako Unibertsitatean eta zorianak eman dizkio euskaltzainburuak. Eskertzen zaio, bestalde, tesiaren kopia bat "Azkue Biblioteka"-ra bidaltzea.

J. Haritschelharek aditzera eman du, Tx. Peillenen biharko sarrera ospakizunaren hasieran hor izango dela Baionako mera eta kontseilari nagusia den Grenet jauna. Horren aitzinetik hartuko du bere bulegoan Zuzendaritza eta mintzatuko gara Euskaltzaindiaz.

Eta besterik gabe amaitu da batzarrea.

Jean Haritschelhar
Euskaltzainburua

J. M. Satrustegi
Idazkaria

2. BATZARREA

Baionako Udaletxean, 1989.eko apirilaren leian, egin du Euskaltzaindiak, Txomin Peillenen sarrera dela eta, batzar irekia. Goizeko 10etan bildu dira, mahaipuruan: Henri Grenet, Baionako auzapeza; J. Haritschelhar, euskaltzainburua; J. M. Lekuona, Buru-ordea; J. M. Satrustegi, idazkaria; J. A. Arana Martija, diruzaina; A. Irigoyen eta Tx. Peillen. Aretoko ezarlekuetan: P. Altuna, P. Charritton, J. L. Davant, X. Diharce, E. Knörr, E. Larre, F. Ondarra, J. San Martin eta L. Villasante, euskaltzainak; J. Allières, euskaltzain ohorezkoa; X. Arbelbide, M. Atxaga, M. Azkarate, R. Badiola, R. Camblong, J. B. Dirassar, J. Etxaide, J. A. Etxebarria, P. Etxeberria, P. Etxehandi, R. Idiart, D. Landart, J. M. Larrarte, M.ª P. Lasarte, J. L. Lizundia, B. Oihartzabal, A. Sagarna, X. Videgain eta J. J. Zearreta, urgazleak. Jende andana bat ere aurkitzen da.

Ongi etorria emanez, hasten du bere agurra Henri Grenet, Baionako auzapez jaunak, eskerrak ematen erantzuten diolarik J. Haritschelhar, euskaltzainburuak.

Ondoren, alde egiten du auzapez jaunak eta bere ordeaz, mahaipuruan jartzen da Argitxu Noblia, zinegotzia. Berriz, hitza hartzen du J. Haritschelhar-ek eta bilkura honen garrantzia azpimarratu, Baionako Hiriko Etxean, lehendabizikoz biltzen baita Euskaltzaindia. Jesus M. Leizaola euskaltzain ohorezkoaren hil berria ere ematen du eta Juan San Martini eskaintzen dizkio goresmenak Ararteko izendatu berri duelako Eusko Legebiltzarrak.

J. M. Satrustegi idazkariak, Arautegiaren 36. artikulua eta Barne Erregelen 45.a irakurtzen ditu segidan, zeinetan zehazten bait dira sarrera hitzaldiko prozedurak.

Jarraian, bi euskaltzain joaten dira Txomin Peillenen bila, hain zuzen, J. M. Lekuona eta P. Charritton jaunak.

Txomin Peillen Karrikaburu euskaltzain berria sartzen da aretoan eta sarrera hitzaldiari lotzen zaio, alegia "Euskal idazleen giroa duela berrogei bat urte" izeneko gaiari. Ohi bezala, bere aurreko euskaltzain zendua, Piarres Larzabal gogoratuz hasten da.

Hitzaldiaren punturik nagusienak hurrengook azpimarra daitezke, alegia: euskal idazlearen giroa duela berrogei bat urte azalduz egiten du Txomin Peillenek bere mintzaldia. Eta batez ere bi idazle azpimarratu ditu honetarako, hots: Andima Ibiñagabeitia eta Jon Mirande, berari euskara irakatsi ziona.

Jarraian, Parisen, 1947tik 57ra bitartean J. Mirandek, Andimak, Zaitetik eta berak egin zuten literatura aztertzen du, euskal literaturak ere Europarako bidea duela berrogei urte hartu zuela frogaturik.

Ondoren, Parisen jaio, bizi eta hil zen Jon Mirande, zuberotarren semea goraiatzen du, Sabino Aranaren "Euzkadi eta euzkotarren aberriari 'euskara da euzkotarren hizkuntza'" irakasten bait zion Jon Mirandek.

Txominek ere, berari frantsesez hitz egiten dien euskaldunez arrenkura azaldu du, denei euskaraz mintzatzeko dei egini.

Azkenik, irakaskuntzan, liburugintzan, komunikabideetan eta abarretan euskarak egin duen aurrerakada aitortuz bukatzen du euskaltzain berriak bere berbaldia.

A. Irigoyen euskaltzainak ematen dio erantzuna, Txomin Peillenen bizona, eta, batez ere, lanez, xehetasun ugari emanik. Ez bakarrik filologo mailan, baizik eta idazle alderdia ere goraiatu dio sartu berriari erantzuleak.

Erantzunaren ondotik, denak zutik, J. Haritschelhar-ek izendapen agiria eskuratzu eta Erakundearen domina ezarri, zoriondu du euskaltzain berria, ondoren, gauza bera egiten dutelarik mahai ingurukoek.

Maite Idirinek Zuberoako eta Bizkaiko kantu bi opatzen dizkio euskaltzain berriari.

Azkenik, Baionako Hiriko Kontseiluak eskainita aperitifak hartzen dute bildutako guztiek.